

JAN COLIJN & MAARTEN SCHOON

DE SEKTE MET DE DUIVELSOREN

ACHTER DE SCHERMEN BIJ EEN
NEDERLANDSE GELOOFSGEMEENSCHAP

JUST
PUBLISHERS

PROLOOG: DE KRACHTEN GEBUNDELD

Niet dat we elkaar nu meteen de tent uitvechten, maar in journalistiek opzicht staan dagblad *De Twentsche Courant Tubantia* en de regionale omroep *RTV Oost* onmiskenbaar tegenover elkaar. Hoe goed de onderlinge verhoudingen tussen de verslaggevers van de twee media soms ook mogen zijn, als het gaat om primeurs gaan onze journalistieke harten sneller kloppen en proberen we elkaar de nieuwtjes voor de neus weg te kapen.

Daarom is het juist zo bijzonder dat twee verslaggevers van twee elkaar beconcurrerende media in deze spraakmakende affaire gebroederlijk optrekken.

De aanleiding is eigenlijk vrij eenvoudig. We horen vrijwel tegelijkertijd over de stichting *Pater Pio* en de bizarre lotgevallen. Waarop we met elkaar in gesprek raken. Zou het in dit uitzonderlijke geval niet goed zijn de krachten te bundelen? Samen staan we immers sterker.

Vanuit tactisch oogpunt wellicht zelfs handig bij reportages over sektes. Want dit soort geloofsgenootschappen kent vaak een goed gevulde oorlogskas richting het journaal. Wie kritisch schrijft over sektarische groeperingen kan niet alleen de toorn van de leiders over zich uitgestort krijgen, maar kan ook oog in oog komen te staan met een advocaat. Die doorgaans niet alleen dreigt met juridische procedures vanwege smaad en laster, maar er ook niet zelden voor terugdeinst om aan te kondigen dat ‘alle geleden en te lijden schade’ zal worden verhaald. Soms zelfs met het dreigement dat de journalist privé aansprakelijk zal worden gesteld.

Wie niet stevig in de schoenen staat, kan maar zo aan het wankelen worden gebracht.

Bovendien gaat het maatschappelijk belang wat ons betreft in dit geval boven individuele journalistieke primeurs.

Het gezamenlijk optrekken blijkt al snel een schot in de roos. *De Twentsche Courant Tubantia* heeft via het *AD* en de vele regionale zusterkranten een groot lezerspubliek en *RTV Oost* heeft dankzij de nauwe contacten in radio- en tv-land eveneens een landelijk bereik.

Binnen de kortste keren weet heel Nederland van “de sekte met de duivelsoren”, zoals het genootschap in de volksmond al snel is gaan heten.

Maar op het moment dat we aan onze reportages beginnen, hebben we nog geen idee van wat ons allemaal boven het hoofd hangt en hoe groot de zaak wel niet is.

We weten op dat moment alleen nog maar van enkele misstanden en zijn vervolgens maandenlang druk om ex-leden op te sporen en te benaderen. Daar stuiten we op terughoudendheid.

Meerdere slachtoffers hebben in het verleden al vaker tevergeefs aan de bel getrokken. Of hebben zelfs aangifte gedaan. Waarna het oorverdovend stil bleef. Waarom zouden ze dan tegenover ons opnieuw hun verhaal vertellen? En veel tijd uittrekken voor een gesprek, waarbij bovendien allerlei oude wonden worden opengereten?

We weten ze te overtuigen. Met onder meer het argument dat we niet alleen een enorm publiek hebben, maar dat we ook vastbesloten zijn om het niet bij een eenmalige publicatie te laten, dat

we diep in dit dossier willen duiken. We willen alles doen om te voorkomen dat het “dossier Pater Pio” beperkt blijft tot de regio, omdat het landelijke aandacht verdient.

Naarmate we er langer mee bezig zijn, wordt ons journalistieke instinct alleen maar extra geprikkeld. Zeker als we te maken krijgen met volwassen mannen en vrouwen die hun schrijnende verhalen vertellen. Sommigen zijn nog steeds getraumatiseerd. Zij wijzen ons ook op de vele signalen die er in de loop der jaren waren van uiteenlopende misstanden.

De vraag rijst: hoe kan dit decennialang doorgaan? Zeker bij een sekte waarvan leden al in 1996 zijn veroordeeld voor strafbare feiten. Dan zou je toch verwachten dat de autoriteiten bij zo'n groepering nadrukkelijk de vinger aan de pols houden? Het zorgt ervoor dat we alleen maar extra gemotiveerd raken.

Eigenlijk meteen al nadat we met onze eerste reportages komen, gaat de sneeuwbal rollen - en is er geen houden meer aan. Gaandeweg vallen we van de ene verbazing in de andere. De realiteit blijkt nog vele malen absurder dan we ooit hadden durven bedenken.

Jan Colijn & Maarten Schoon

HET WONDER VAN DE PATER: BLIKSEMSTART VOOR DE SEKTE

De naam *Pater Pio* is in eerste instantie vooral een stem uit het verleden. Een van ons heeft er in de jaren negentig al veelvuldig over geschreven. Maar na het mediaspektakel waarmee dat indertijd gepaard ging, werd het vervolgens oorverdovend stil. De sekte doet vooral het liefst in alle stilte haar werk. En heeft bovenal geen behoefte aan pottenkijkers.

Via het handelsregister van de *Kamer van Koophandel* snorren we de oprichtingsakte op. Die dateert van 25 november 1993. Met als voorzitter Theresia Cecilia Maria, huisvrouw, geboren te Tubbergen op 16 juli 1939. Of Trees, zoals ze eenvoudigweg wordt genoemd binnen het boerengezin waarin ze opgroeit. Een naam overigens waarvan ze gruwet, vertrouwt ze ons later toe.

Met, volgens de akte van oprichting, als medeoprichter Antoon van den Bergh (1932-2007), een voormalig rooms-katholiek priester en pastoor, geboren in het Belgische Verrebroek, een gehucht onder de rook van Antwerpen.

Doel: ‘Het met Gods hulp verlenen van opvang en geestelijke en materiële individuele steun aan mensen die zich in noodsituaties bevinden, of zich, om welke reden dan ook, om hulp en steun tot de stichting wenden.’

En: ‘Het verkrijgen van inzicht en leiding door gebed, al dan niet tezamen met de hulpzoekende.’ Maar ook: ‘Het verwerven van accommodatie en middelen om steun te kunnen geven. En het met vrijwilligers uitvoering geven aan hulpprojecten, zowel in Nederland als in andere landen.’

Er worden hulptransporten georganiseerd naar onder meer Roemenië, Polen en Hongarije en – in dan volle oorlogstijd – het vroegere Bosnië.

Tot slot tekent de notaris op dat de stichting geen winstdoel heeft. ‘Al haar middelen dienen voor de realisering van haar doel te worden aangewend.’

Kortom: een heel nobel streven dat tot de verbeelding spreekt.

Grote roerganger is dus Trees, een streng gelovige dame die veelvuldig opduikt in kerken in de regio, waar ze door andere kerkgangers wordt gesignaleerd. Zittend in de kerkbank, devoot met de handen gevouwen, zit ze dan te bidden. Soms al ruim een uur voordat de kerkdienst begint. Het levert haar de bijnaam *Bid Trees* op.

Rond 1987 ontdekt ze dat ze over bovennatuurlijke gaven beschikt. Dat ze in staat is om overledenen aan te roepen. En dat ze zieken kan genezen, door handoplegging of door gebedsgenezing.

Het fenomeen handoplegging is overigens niet nieuw voor haar. Van nabij heeft ze gezien hoe haar verstandelijk beperkte broer rustiger wordt als er handopleggers bij hem op bezoek komen.

In *De Twentsche Courant* vertelt ze uitgebreid hoe ze ontdekt dat ze ook zelf over zulke bijzondere gaven beschikt.

Trees doet dat vlak nadat de affaire met de duivelsoren uitkomt en ze een charmeoffensief lanceert, in de hoop het beeld rond haar te doen kantelen. Later gaan voor journalisten decennialang alle luiken dicht, maar in die dagen nog onthaalt ze het journaal met Twentse gastvrijheid.

In het interview onthult ze hoe ze op een nacht wakker wordt en een sterke rozengeur ruikt. 'Ik wilde weten waar het vandaan kwam, maar dat was een raadsel. Ik stopte alle potjes en flesjes met geurtjes weg, waste me niet langer met reukzeep, maar de rozengeur bleef hangen.' Pas later leert Trees dat het "de geuren van heiligheid" zijn.

Op een nacht verschijnt Pater Pio aan haar. Een Italiaanse heilige die ze kent van de foto's uit een boek dat ze een tijdje ervoor cadeau heeft gekregen.

'Hij beloofde als een beschermheilige bij me te zullen blijven. Ik geloof echt dat God hem naar de aarde heeft gestuurd om de mensen te helpen. Zelf voel ik me niet meer dan een instrument in zijn handen en weet ook zeker dat door De Pater heen de Heilige Geest werkt. Ik heb toen een eed afgelegd en Jezus beloofd dat, als hij me nodig heeft, ik er altijd voor Hem zal zijn.'

Koffie met of zonder melk

In een openhartig gesprek met *NRC Handelsblad* doet Trees in die dagen uit de doeken hoe De Pater alles voor haar beslist. Zelfs of ze wel of geen melk in haar koffie mag. Op de dag dat de *NRC*-journalist op bezoek is, mag ze zelfs helemaal geen koffie.

Of zoals ze later eens in alle bescheidenheid laat optekenen: 'Zelf kan ik helemaal niets. Ik ben een instrument van De Pater.'

Ze beseft dat ze is uitverkoren en ondertussen snelt de roem haar in de regio vooruit.

In de beginjaren van haar carrière laat ze zich nog zichtbaar inspireren door Jomanda, een in die dagen razend populair medium dat via tv landelijke bekendheid geniet. Trees kleedt zich in het

blauw, net zoals Jomanda. Deze Jomanda raakt overigens later in opspraak omdat tv-icoon Sylvia Millicam die aan borstkanker lijdt, door Jomanda wordt overreed te kiezen voor de alternatieve geneeswijze volgens haar eigen leer. Als Millicam overlijdt, komt Jomanda zwaar onder vuur te liggen.

Ondertussen wordt Trees *de Twentse Jomanda* genoemd. Met haar volgelingen bezoekt ze regelmatig sessies van Jomanda in Tiel. Maar haar liefde voor deze vrouw – die ze als een collega-medium beschouwt – raakt bekoeld als haar grote voorbeeld zich kritisch over Trees en haar methoden uitlaat.

Vlak nadat de affaire met de duivelsoren bekend wordt, zegt Jomanda in een interview in 1994: ‘Dat met die oren knippen, dat doet men niet. Dat mag ook helemaal niet.’ Jomanda stelt bovendien dat er kritisch moet worden gekeken naar ‘bepaalde mensen’ die anderen menen te kunnen helpen. Ze noemt het charlatans: ‘En het is goed dat die zouden worden opgepakt, daar ben ik voorstander van.’

Jomanda heeft daarmee definitief voor Trees afgedaan.

Potje met pieren

De allereerste groepssessies houdt Trees overigens nog in haar rijtjeswoning, in de bebouwde kom van Tubbergen. Haar man moet de deuren uit de scharnieren tillen, om maar zoveel mogelijk ruimte te creëren. Met twintig, soms dertig volgelingen lijkt het wel een potje met pieren.

Met haar volgelingen gaat ze bovendien regelmatig op bedevaart. Geld voor Lourdes heeft ze niet, maar ze zoekt het dichter bij huis. Naar het Belgische Banneux, het Duitse Kevelaer of – om de hoek – het Twentse Overdinkel.

Tijdens een vijfdaagse trip naar het Belgische Hoogstraten ontmoet ze de Vlaamse priester Antoon van den Bergh.

De twee hebben onmiskenbaar een klik. De priester zoekt volgens Trees in die dagen verdieping en hij vindt die bij haar. 'Pater Pio gaf mij aan dat hij geroepen was om samen met mij te werken,' zegt ze in de toenmalige *Twentsche Courant*.

De vicaris-generaal schrijft in zijn brief dat de Vlaamse priester en Trees in het bisdom Gent zijn gesommeerd om hun activiteiten te staken. Later vertelt het bisdom Gent aan de Nederlandse pers dat het Van den Bergh dreigde te schorsen, als hij niet zou stoppen met zijn 'magische praktijken' met Trees. De twee houden genezingsdiensten in zijn kerk in Dikkelvenne, net onder Gent.

De priester kiest er daarop voor om met pensioen te gaan. Zo ontloopt hij volgens het Vlaamse bisdom de officiële ontheffing uit het heilige ambt.

Van den Bergh reageert in de regionale krant op de brief dat het bisdom Utrecht bang zou zijn voor hem en Trees, en dat hij hoogstpersoonlijk tegen kardinaal Simonis heeft gezegd dat die niet bang hoeft te zijn. 'Wij zijn namelijk door de Godsgeest geleid,' zegt hij in een interview.

Hij zou naar eigen zeggen niet gedwongen zijn om zijn activiteiten te staken, maar hij is vrijwillig met pensioen gegaan. Hoe dan ook, als pastoor van Dikkelvenne laat hij huis en haard achter en vestigt zich in Twente.

De twee vormen een gouden combinatie. Een heus koningskoppel. Ze organiseren erediensten in de Mariakerk in Oldenzaal.

De kerk heeft te maken met een leegloop, maar binnen de kortste keren zijn de banken tot de laatste plaats toe gevuld. De stichting Pater Pio beleeft een heuse bliksemstart.